PADOMES IETEIKUMS

(2018. gada 13. jūlijs)

par Horvātijas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas 2018. gada konverģences programmu

(2018/C 320/10)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu [1] un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību [2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata arī pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Horvātija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(2) 2018. gada ziņojums par Horvātiju tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā tika izvērtēts, kā Horvātija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā [3], turpmākie pasākumi, kas veikti pēc ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Horvātijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2018. gada 7. martā. No Komisijas veiktās analīzes tika secināts, ka Horvātijā joprojām ir pārmērīga makroekonomiskā nelīdzsvarotība, lai gan tā tiek samazināta. Ievainojamība ir saistīta ar joprojām lielu valsts, privātā sektora un ārējo parādu, kas lielā mērā ir denominēts ārvalstu valūtā. Ienākumus nenesošo aizdevumu līmenis joprojām ir augsts, jo īpaši nefinanšu sabiedrību vidū. Horvātijas potenciālā izaugsme joprojām ir nepietiekama, lai nodrošinātu noturīgu korekciju, un kopumā ir panākts vien neliels progress, īstenojot politikas pasākumus ar mērķi novērst pastāvīgi zemo darbaspēka izmantojumu un lēno produktivitātes pieaugumu. Konkurētspēju un ieguldījumus joprojām kavē ierobežojošā darījumdarbības vide, un valsts pārvaldes sadrumstalotība negatīvi ietekmē sabiedrisko pakalpojumu efektivitāti.

(3) Horvātija savu 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada konverģences programmu iesniedza 2018. gada 26. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.

---

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] OV C 261, 9.8.2017., 41. lpp.

(4) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus ("ESI fondi") 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ([1]) 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu, Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.

(5) Horvātija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro noteikumu par parādu. Pēc vispārējās valdības budžeta pārpalikuma 0,8 % apmērā no IKP 2017. gadā, 2018. gada konverģences programmā paredzēts, ka nominālajā bilancē būs deficīts 0,5 % apmērā no IKP un tad tā pakāpeniski uzlabosies, sasniedzot pārpalikumu 0,5 % apmērā no IKP 2021. gadā. Tiek plānots visā programmas periodā joprojām pārsniegt vidēja termiņa budžeta mērķi – strukturālu deficītu 1,75 % apmērā no IKP. Saskaņā ar 2018. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 78,0 % no IKP 2017. gadā līdz 75,1 % 2018. gadā un turpinās samazināties līdz 65,9 % 2021. gadā. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Tomēr plānotie budžeta mērķi šķiet piesardzīgi. Komisijas 2018. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības bilance 2018. un 2019. gadā būs attiecīgi 0,7 % un 0,8 % no IKP.

(6) 2017. gada 11. jūlijā Padome ieteica Horvātijai 2018. gadā turpināt virzību uz savu vidēja termiņa budžeta mērķi. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka strukturālā bilance 2018. gadā saglabāsies – 0,3 % apmērā no IKP un – 0,6 % apmērā no IKP 2019. gadā, tādējādi joprojām pārsniedzot vidēja termiņa budžeta mērķi. Saskaņā ar prognozēm Horvātija 2018. un 2019. gadā izpildīs noteikumu par parādu. Kopumā Padome uzskata, ka ir paredzams, ka Horvātija 2018. un 2019. gadā ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

(7) Galveno tiesību aktu, kuru mērķis ir uzlabot Horvātijas fiskālo sistēmu, plānotā pieņemšana ir ļoti aizkavējusies. Trūkumi skaitliski izteiktās fiskālās normas izstrādē padara to neefektīvu fiskālās politikas plānošanas mērķiem, un Fiskālās politikas komisijas kā neatkarīgas struktūras loma joprojām ir vāja. Horvātijas joprojām augstais valsts parāda līmenis un tās pakļautība valūtas riskiem nozīmē, ka saprātīga parādu pārvaldības prakse joprojām ir būtiska. 2017. gadā tika pastiprināta parāda pārvaldības funkcija un izstrādāta parāda pārvaldības stratēģija, kas ir regulāri jāatjaunina. Tika atlikta tiesību aktos jau ietvertā īpašuma nodokļa ieviešana, nesniedzot nekādas norādes par to, vai un kad tas tiks īstenots. Tas nozīmē, ka Horvātijas ieņēmumu daļa no regulāriem nekustamā īpašuma nodokļiem ir zema. Regulārs nekustamā īpašuma nodoklis radītu iespējas uzlabot ieņēmumu iekasēšanas kopējo labvēlīgo ietekmi uz izaugsmi, vienlaikus nodrošinot stabilu un paredzamu ienākumu avotu pašvaldību struktūrām.

(8) Horvātijas darba tirgus 2017. gadā turpināja atlabt. Tomēr nodarbinātības un aktivitātes rādītāji joprojām ir ievērojami mazāki par vidējiem Savienības rādītājiem, un tas kavē potenciālo izaugsmi. Likumā noteiktais pensionēšanās vecums sievietēm pašlaik ir 62 gadi, savukārt vīriešiem – 65 gadi. Likumā noteiktā pensionēšanās vecuma vienādošana un palielināšana notiek lēni; paredzēts, ka tikai 2038. gadā gan sieviešu, gan vīriešu pensionēšanās vecums sasniegs 67 gadus. Turklāt vecāka gadagājuma darba ņēmēji var izmantot daudzās priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas, un pensiju sistēma ietver vairākas īpašas pensiju shēmas, kuras paredz labvēlīgākus nosacījumus aiziešanai pensijā. Sieviešu pienākumi veikt aprūpi vēl vairāk samazina viņu līdzdalību darba tirgū. Izrietošais zemais vidējais darba mūža ilgums nozīmē, ka pašreizējās un nākotnē sagaidāmās pensijas nebūs pietiekami adekvātas un ka pastāv nabadzības risks vecumdienās. Vēl nav īstenoti paziņotie pasākumi, kuru mērķis ir stimulēt ilgāku darba mūžu.

(9) Kaut arī Horvātijā pastāv sociālā dialoga struktūra, faktiskā mijiedarbība starp iestādēm un ieinteresētajām personām politikas izstrādes procesā ir ierobežota un lielākoties attiecas tikai uz rakstisku atsauksmju sniegšanu par valdības ierosinātajiem pasākumiem. Turklāt arodbiedrību sadrumstalotība ierobežo to kopējo spēju iesaistīties sociālajā dialogā.

(10) Neraugoties uz nesenajiem uzlabojumiem, to iedzīvotāju īpatsvars, kurus apdraud nabadzība vai sociālā atstumtība, joprojām ir augsts, ar izteiktām teritoriālajām atšķirībām starp reģioniem. Jo īpaši tiek skarti vecāka

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

gadagājuma cilvēki, mazkvalificēti darba ņēmēji un personas ar invaliditāti. Sociālās aizsardzības sistēmai trūkst efektivitātes un taisnīguma. Sociālie pabalsti nabadzību spēj samazināt tikai ierobežoti. Tā kā starp iestādēm trūkst koordinācijas un nabadzīgākām pašvaldību struktūrām ir mazāk fiskālo spēju, sociālie pabalsti tiek nodrošināti nevienādi.

(11) Horvātijas rādītāji ir sliktāki par vidējiem Savienības rādītājiem attiecībā uz ieguldījumiem izglītībā, agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, pamatprasmēm, augstākās izglītības ieguvi, profesionālās izglītības atbilstību darba tirgus vajadzībām un apmācību izglītības nozarē. Horvātija ir sākusi īstenot vairākas reformas, kas noteiktas stratēģijā par izglītību, zinātni un tehnoloģiju. Skolu mācību programmu reforma varētu pozitīvi ietekmēt izglītības kvalitāti Horvātijā, ja tā tiks īstenota pilnībā un saskaņoti ar pārējiem pasākumiem minētajā stratēģijā. Profesionālās izglītības un apmācības programmu atbilstība darba tirgus vajadzībām šķiet ierobežota, kā to apliecina fakts, ka vairāk nekā puse reģistrēto bezdarbnieku ir ieguvuši profesionālo izglītību un izgājuši apmācības. Lai labāk noteiktu nepieciešamās prasmes, ir vajadzīga labāka koordinācija starp publiskajām iestādēm un darba devējiem. Pieaugušo izglītības sistēmu, kuras mērķis ir sekmēt iekļautību darba tirgū, raksturo liels un nevienmērīgs pakalpojumu sniedzēju skaits visā valstī un mācību programmas, kas netiek pienācīgi novērtētas. Dalība pieaugušo izglītībā un izglītības programmās, kuras tiek piedāvātas aktīvās darba tirgus politikas pasākumu ietvaros, ir ļoti zema.

(12) Horvātijas valsts pārvaldes teritoriālā sadrumstalotība un plašā kompetenču sadale starp dažādiem pārvaldes līmeņiem negatīvi ietekmē sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas efektivitāti un publiskos izdevumus. Daudzām mazām vietējām struktūrām trūkst pietiekamu finansiālo un administratīvo spēju, lai īstenotu decentralizētās funkcijas. Valsts pārvaldes efektivitātes rādītāji liecina, ka tā ir zem Savienības vidējā rādītāja, un tas kavē valsts politikas izstrādi un īstenošanu un efektīvāku Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanu. Centrālās pārvaldes vietējo filiāļu biroju skaita plānotā samazināšana un valsts aģentūru sistēmas racionalizēšana ir atkal atlikta. Saskaņotības trūkums valsts pārvaldes un sabiedrisko pakalpojumu jomas algu noteikšanas sistēmā kavē vienlīdzīgu attieksmi un valdības kontroli pār publiskā sektora algu izmaksām. Plānotie tiesību akti attiecībā uz algu saskaņošanu tika atkal atlikti uz 2018. gada vidu. Iestādes ir veikušas pirmos pasākumus, lai slimnīcu vidū integrētu dažas funkcijas ar mērķi uzlabot pakalpojumu sniegšanas efektivitāti un piekļuvi veselības aprūpei. Tomēr, tā kā veselības aprūpes sistēmas finansēšanas modelis nav efektīvs, uzkrājas parādi, jo īpaši saistībā ar stacionāro aprūpi.

(13) Valsts uzņēmumi joprojām ir ļoti klātesoši ekonomikā. Pasākumi valsts uzņēmumu pārvaldības uzlabošanai ir virzījušies uz priekšu lēni, un minētie uzņēmumi turpina darboties ar zemu ražīgumu un rentabilitāti. Tika pieņemti jauni tiesību akti, kas reglamentē valsts aktīvu pārvaldību un atsavināšanu.

(14) 2017. gada novembrī tika pabeigta Horvātijas Rekonstrukcijas un attīstības bankas aktīvu kvalitātes neatkarīga pārskatīšana. Ņemot vērā bankas lielo nozīmi Savienības finanšu instrumentu un Investīciju plāna Eiropai īstenošanā, kā arī tās pieaugošo iesaisti tiešo aizdevumu izsniegšanā, pārskatīšanas konstatējumi būtu jāizmanto, lai nostiprinātu bankas uzraudzības un tiesisko regulējumu un pārvaldības struktūras.

(15) Administratīvais slogs un parafiskālie maksājumi turpina negatīvi ietekmēt darījumdarbības vidi. Administratīvā sloga samazināšana ir bijusi stabila, taču pieticīga. Parafiskālo maksājumu samazinājumi ir bijuši ierobežoti, un pārredzamības līmenis ir zems, jo nav veikta nedz reģistra regulāra atjaunināšana, nedz arī plānoto samazinājumu ietekmes novērtējumi.

(16) Lai sasniegtu 2015.–2020. gada pretkorupcijas stratēģijas mērķus, ir pilnībā jāīsteno 2017.–2018. gada korupcijas apkarošanas rīcības plāns. Vairāki svarīgi elementi joprojām ir jāuzlabo, jo īpaši informācijas atklāšana par aktīviem un interešu konfliktiem, informētības palielināšana par trauksmes celšanas ziņošanas kanāliem un efektīva risku kontrole publiskā iepirkuma jomā, kas joprojām ir neaizsargāta pret korupciju, jo liela daļa valsts uzņēmumu slēdz līgumus iekšēji.

(17) Ierobežojoši noteikumi preču un pakalpojumu tirgos, it sevišķi liels skaits pārlieku reglamentētu profesiju, traucē konkurencei. Regulējuma atvieglošana ir bijusi lēna, jo pastāv spēcīga pretestība no ieinteresēto personu grupām.

(18) Ilgstoša tiesvedība un ievērojams skaits vēl neizskatītu lietu turpina ietekmēt tiesu sistēmas kvalitāti un efektivitāti un līdz ar to darījumdarbības vidi. Konstatētais vēl neizskatīto lietu samazinājums galvenokārt bija saistīts ar mazāku jaunu lietu pieplūdumu, nevis ar lietu ātrāku izskatīšanu. Neraugoties uz uzlabojumiem, elektroniskā saziņa tiesvedībā un maksātnespējas procesos joprojām netiek pienācīgi izmantota.

(19) Horvātijas pārdomātas specializācijas stratēģijas ietvaros tiek izstrādāti daži mērķtiecīgi pasākumi nolūkā reformēt valsts zinātnes un inovācijas sistēmu. Politiskā atbildība par zinātnes un inovāciju atbalstu šķiet nekoordinēta, kas traucē īstenot minēto politisko stratēģiju. Tāpat lielajās universitātēs ir ļoti sadrumstalotas pārvaldības struktūras un neelastīgi administratīvie noteikumi. Sadarbība starp pētniecības iestādēm un darījumdarbības nozari ir vāja. Nav pētniecības un inovācijas politikas sistemātiskas uzraudzības un ietekmes novērtējuma, kas liedz noteikt pareizas prioritātes. Augstākās izglītības sistēmai varētu dot labumu stimuli veicināt kvalitāti un atbilstību darba tirgus vajadzībām.

(20) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Horvātijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2018. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada konverģences programmu, 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Horvātijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Horvātijā, bet arī to, cik lielā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

(21) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada konverģences programmu un uzskata ([1]), ka ir gaidāms, ka Horvātija ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

(22) Padome ir izskatījusi 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada konverģences programmu, ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti turpmāk sniegtajā 1.–4. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Horvātijai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. Stiprināt fiskālo sistēmu, tostarp nostiprinot Fiskālās politikas komisijas pilnvaras un neatkarību. Ieviest regulāru nekustamā īpašuma nodokli.

2. Mazināt stimulus priekšlaicīgi pensionēties, paātrināt pāreju uz lielāku likumā noteikto pensionēšanās vecumu un normas par konkrētu personu kategoriju pensijām pielāgot vispārējās pensiju shēmas noteikumiem. Īstenot gan jauniešu, gan pieaugušo izglītības un apmācības sistēmas reformu, lai uzlabotu tās kvalitāti un atbilstību darba tirgus vajadzībām. Konsolidēt sociālos pabalstus un uzlabot to nabadzības mazināšanas spēju.

3. Samazināt valsts pārvaldes teritoriālo sadrumstalotību, racionalizēt kompetenču funkcionālo sadalījumu un uzlabot spēju izstrādāt un īstenot valsts politiku. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem, ieviest saskaņotu algu noteikšanas regulējumu visā valsts pārvaldē un sabiedrisko pakalpojumu jomā.

4. Uzlabot korporatīvo pārvaldību valsts uzņēmumos un pastiprināt valsts uzņēmumu un neproduktīvo aktīvu pārdošanu. Ievērojami samazināt uzņēmumu slogu, kas izriet no parafiskālajiem maksājumiem un apgrūtinošām administratīvajām un normatīvajām prasībām. Pastiprināt konkurenci komercpakalpojumu sektorā un reglamentēto profesiju jomā. Samazināt tiesvedības laiku un uzlabot elektronisko saziņu tiesās.

Briselē, 2018. gada 13. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
H. LÖGER

([1]) Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.